

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ด้านสิงขรในอดีต เป็นเส้นทางคมนาคมข้ามผ่านแผ่นดินคาบสมุทรมุท จากชายฝั่งทะเลด้านหนึ่ง ไปยังชายฝั่งทะเลอีกด้านหนึ่ง เรียกว่าเส้นทางข้ามคาบสมุทรมุท เป็นที่นิยมของนักเดินทางค้าขายทางทะเล เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาเดินทางอ้อมไปยังอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งอาจมีอุปสรรคจากสภาพอากาศหรือโจรสลัด โดยชายฝั่งทะเลทั้ง 2 ด้านมีท่าเรือ สะดวกในการจอดพักของเรือเดินสมุทร มีความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าไปตามเส้นทางข้ามคาบสมุทรมุท ซึ่งอาจเป็นทางบกหรือทางน้ำร่วมกัน รวมถึงความปลอดภัยและบริการที่ดึงดูดให้นักเดินเรือ เดินทางค้าขายทางทะเลจากภูมิภาคต่างๆ

เส้นทางข้ามคาบสมุทรมุทมีความสำคัญทั้งในด้านการค้าและด้านยุทธศาสตร์ จึงเป็นที่เฝ้ามองของนานาชาติมาโดยตลอด เส้นทางข้ามคาบสมุทรมุทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีหลายแนว ที่สำคัญแห่งหนึ่งคือ "เส้นทางข้ามคาบสมุทรมุทช่องสิงขร" เป็นเส้นทางระหว่างทะเลอ่าวไทยที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านช่องสิงขรและเมืองตะนาวศรีไปยังเมืองท่ามะริดบนฝั่งทะเลอันดามัน ที่ปากแม่น้ำตะนาวศรี เป็นเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญในทางการค้าระหว่างประเทศตะวันตกและประเทศตะวันออก โดยเฉพาะจีนและอินเดียมายาวนานนับพันปี โดยมีเมืองตะนาวศรีซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำตะนาวศรีเป็นเมืองหลัก บนเส้นทางข้ามคาบสมุทรมุท ห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 70 กิโลเมตร เรือเดินทะเลสามารถเดินทางเข้าออกตามแม่น้ำตะนาวศรี และจอดเทียบท่าได้ที่หน้าเมือง

เมืองตะนาวศรีมีความสำคัญเป็นเมืองท่าค้าขาย มีกำแพงเมือง-คูเมืองป้องกันและกำลังทหารคุ้มครองเส้นทางข้ามคาบสมุทรมุท และเป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญติดต่อกับประเทศในยุโรป ซึ่งทำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่พระนครศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จนถึง พ.ศ. 2302 พระเจ้าอลองพญากษัตริย์พม่าได้ยกทัพลงมาทางใต้เข้ายึดเมืองตะนาวศรี เมืองมะริด และเมืองตะนาวศรี และได้ใช้เส้นทางข้ามคาบสมุทรมุทเดินทัพผ่านช่องสิงขรมายังฝั่งทะเลอ่าวไทยที่บริเวณอ่าวหัวข้าว (ห่างจากอ่าวประจวบคีรีขันธ์ไปทางเหนือประมาณ 10 กิโลเมตร) ซึ่งเป็นทางเดินระหว่างภูเขากับทะเล แต่ได้ถูกทหารกองกำลังอาทมาต โดยการนำของขุนรองปลัดชู (ชาวสิงห์บุรี) จำนวน 400 คน เข้าซุ่มโจมตีสร้างความเสียหายแก่กองทัพพม่าหลายครั้งหลายครา แต่ด้วยกำลังที่น้อยกว่าได้ถูกกองทัพพม่าโอบล้อมต้อนตกทะเล และถูกฆ่าตายจนหมดสิ้น นับเป็นวีรกรรมไทยรบพม่าที่สำคัญครั้งหนึ่งเพื่อรักษาแผ่นดินคาบสมุทรมุทแห่งนี้ให้คงไว้เป็นของไทย

ในครั้งนั้นเป็นช่วงเวลาที่มีความเจริญของไทยเริ่มถดถอยจนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าทำลายใน พ.ศ. 2310 แต่ต่อมาได้สร้างความเข้มแข็งใหม่จนสามารถขับไล่พม่าออกไปจากผืนแผ่นดิน

ไทย ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศในยุโรปได้เข้ายึดดินแดนต่างๆ ในบริเวณคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอังกฤษเข้าครอบครองมาเลเซียและพม่า ส่วนฝรั่งเศสเข้าครอบครองลาว เขมร และเวียดนาม คงเหลือประเทศไทยที่ยังสามารถรักษาความเป็นอิสรภาพไว้ได้ และการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของคนในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในดินแดนคาบสมุทรแห่งนี้ ส่งผลให้เส้นทางข้ามคาบสมุทรต้องปิดตัวลงแต่ครั้งนั้น

จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นยกคนขึ้นบกเข้ายึดเมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2485 และเกิด "วีรกรรมอ่าวมะนาว" อันเป็นเหตุการณ์ที่คนไทยลุกขึ้นต่อสู้เพื่อรักษาผืนแผ่นดินไทยแห่งนี้

หลังจากนั้นญี่ปุ่นได้สร้างถนนยุทธศาสตร์ข้ามคาบสมุทรช่องสิงขรจากฝั่งอ่าวไทย ที่เมืองประจวบคีรีขันธ์ไปยังฝั่งทะเลอันดามันที่เมืองมะริด ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เส้นทางข้ามคาบสมุทรนี้ก็ปิดตัวลงอีกตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ในแง่ประวัติศาสตร์เส้นทางข้ามคาบสมุทรของสุวรรณภูมิแล้ว ด้านสิงขรมีความสำคัญสืบเนื่องตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิ ราว 2,000 ปีมาแล้ว ถึงยุคกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จะส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวมีภูมิสังคมวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนและยาวนานถึงลูกหลานไม่มีสิ้นสุด

ด้านสิงขร ในปัจจุบันได้กลายเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้า ระหว่างชายแดนไทยและพม่า จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของคนไทยและคนพม่า สินค้าที่มีจำหน่ายได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ไม้แกะสลักซึ่งเป็นงานฝีมือ เหมาะสำหรับเป็นของขวัญและตกแต่งบ้าน ต้นไม้ต่างๆ รวมถึงเครื่องประดับที่ทำจากหินและพลอยหลากชนิด และในช่วงเช้าของวันเสาร์ จะมีการเปิดด่านให้มีการค้าขายระหว่างไทยและพม่า โดยจะมีสินค้าพื้นบ้านต่างๆ เข้ามาค้าขาย ให้เลือกซื้อ โดยเฉพาะในช่วงสงกรานต์ จะมีการเปิดด่านให้นักท่องเที่ยว ได้เข้าไปในส่วนของหมู่บ้านมูตอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ เพื่อดูวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของหมู่บ้านชายแดน นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ยังจะทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านสิงขรซึ่งปัจจุบันยังขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดীনเพิ่มมากขึ้นอีกมาก

จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้การเสนอแนะความคิดในการปลูกสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร จะเป็นโครงการที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีต และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของทั้งสองประเทศที่ช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว สังคม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ให้ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะและรายละเอียดของโครงการเพื่อการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้โครงการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบโครงสร้างอาคารที่สอดคล้องกับโครงการศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร
4. เพื่อศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับการใช้สอยและความต้องการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของชุมชนด้านสิงขร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ เพื่อทำการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำงานและการใช้ประโยชน์ของอาคาร
3. เพื่อศึกษาระบบโครงสร้างอาคาร และพื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการฯ
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับการใช้สอยและความต้องการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร

1.4 ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวความคิด (Conceptual Framework) ของโครงการวิจัย

1. แนวความคิดในการออกแบบวางผังอาคารเพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยของอาคารประเภทศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
2. แนวความคิดในการออกแบบเพื่อสนองความต้องการและการเติบโตในอนาคต
3. แนวความคิดในการออกแบบให้มีความเหมาะสม และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ เพื่อกำหนดเนื้อที่ใช้สอย
4. แนวความคิดในการออกแบบอาคารให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้ใช้สอยอาคาร

1.5 การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ระบบโครงสร้าง 2) การออกแบบสถาปัตยกรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ 3) การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้งานภายในอาคาร ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 2

1.6 นิยามศัพท์ (Keywords) ที่ใช้ในการศึกษา

การพัฒนาศักยภาพ (Development) หมายถึง การพิจารณาความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เช่น คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันและการเจริญเติบโตในอนาคต เป็นต้น

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องหรือเพื่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหารายได้

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) หรือ Asean Economics Community คือ การรวมตัวของชาติใน Asean 10 ประเทศ โดยมี ไทย, พม่า, ลาว, เวียดนาม, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชา และบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน จะมีรูปแบบคล้ายๆ กลุ่ม Euro Zone นั่นเอง จะทำให้มีผลประโยชน์, อำนาจต่อรองต่างๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้า ส่งออกของชาติในอาเซียนก็จะเสรี ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า Asean จะรวมตัวเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและมีผลจริงๆ จังๆ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 (ที่มา: <http://www.ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.net/>)

โดยให้แต่ละประเทศใน AEC ให้มีจุดเด่นต่างๆ ดังนี้ พม่า : สาขาเกษตรและประมง มาเลเซีย : สาขาผลิตภัณฑ์ยาง และสาขาสิ่งทอ อินโดนีเซีย : สาขาภาพยนตร์และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้ ฟิลิปปินส์ : สาขาอิเล็กทรอนิกส์ สิงคโปร์ : สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาสุขภาพ ไทย : สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการบิน (ประเทศไทยอยู่ตรงกลาง ASEAN)

ไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และการบินอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะว่ายู่กลาง Asean และไทยอาจจะเด่นในเรื่อง การจัดการประชุมต่างๆ, การแสดงนิทรรศการ, ศูนย์กระจายสินค้า และยังคงเด่นเรื่องการคมนาคมอีกด้วยเนื่องจากอยู่ตรงกลางอาเซียน และการบริการด้านการแพทย์และสุขภาพจะเติบโตอย่างมากเช่นกันเพราะ จะผสมผสานส่งเสริมกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค่าบริการทางการแพทย์ของประเทศต่างชาตินั้นจะมีราคาสูงมากหากเทียบกับประเทศไทย) (ที่มา : www.thai-aec.com)

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Community Tourism Center) หมายถึง สถานที่ให้บริการข่าวสารข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โดยทำเลที่ตั้งของด่านสิงขรนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนซึ่งจะจัดอยู่รูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (cultural based tourism)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตรฯและหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้ทราบประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของชุมชนด้านสิงขร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย
2. ได้ทราบพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำงานและการใช้ประโยชน์ของอาคาร
3. ได้ทราบระบบโครงสร้างอาคาร และ พื้นที่ที่เหมาะสมกับโครงการฯ
4. ได้รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับการใช้สอยและความต้องการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนด้านสิงขร

1.8 กรอบการศึกษาและแนวทางการศึกษา

